

O93, f. 17rb; V630, f. 42vb; N442, f. 41rb; I83, f. 88vb; VD38, f. 80rb; SG670, p. 166a; P9629, f. 17r; Bcan4, f. 72r; E97, f. 46rb; P102; BII13, f. 74vb; S105, f. 65v

5 ^aCUIUS^b ^c SUPRA DE FRATERNA DILECTIONE
ET VITANDIS MALIS.

Bcan4: VI

P102; *BII13*: VI De angelico hymno et fraterna dilectione

[H. 6] Pontianus sanctae <E97, f. 46va> et universalis
10 ecclesiae episcopus omnibus recte dominum^d
colentibus et divinum cultum^e amantibus salutem.
<SG670, p. 166b> Gloria in excelsis^f ^g deo et in
terra pax hominibus bonae voluntatis. Haec verba,
carissimi, non hominum sunt, sed angelorum^h, et non
15 humano sensu excogitata, sed ab angelis in ortuⁱ
salvatoris annuntiata, <VD38, f. 80va> quibus
indubitanter ab omnibus intellegi <I83, f. 89ra>
potest, <BII13, f. 75ra> quod non malae voluntatis^j,
sed bonae^k pax sit a domino data. Unde et dominus
20 per prophetam loquitur dicens: Quam bonus Israel^l
deus his, qui mundo^m suntⁿ corde. Mei autem pene
vacillavere^o ^p pedes, pene effusi sunt gressus mei,

2. Pontianus-Brief,5

^a In P9629 sind einige Passagen des Briefes wegen Beschädigung der Handschrift nicht lesbar; diese sind im Text durch [...] gekennzeichnet | ^b CUCUS VD38 | ^c Überschrift] EPISTOLA PONTIANI PAPAE SG670; Überschrift fehlt P102; S105; EPISTOLA EIUSDEM II BII13 **10** ^d deum E97 **11** ^e am Rande religionem servitute VD38 **12** ^f excelsis Bcan4 | ^g excelsis deo korr. aus excelsis O93 **14** ^h angelorum] ab angelis VD38 **15** ⁱ ortus P9629 **18** ^j voluntati korr. aus voluntatis N442; SG670 **19** ^k bona P9629 **20** ^l Israel deus] deus israel SG670; BII13; S105 **21** ^m recto V630; I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; S105; mundi P9629 | ⁿ sunt corde korr. aus sunt SG670 **22** ^o am Rande Moti sunt tremuerunt VD38 | ^p vacillavere] moti sunt I83; SG670; Bcan4; S105

2. Pontianus-Brief,12–13

Gloria... voluntatis] Luc. II. 14.
20–24 Quam... videns] Ps. LXXII. 1. 2. vers. Hier.

] **Coll. Ans. ded. 1. X,99** (12–30 Gloria... oportet); **2. VIII,51** (33–50 Et... impunitus); **3. VIII,52** (54–58 Et... vult); **4. III,53** (65–85 Unde... suscipiendi)

Anselm v. Lucca 1. III,16 (65–75 suspectos... pereumus)

Coll. trip. 1. A 1,17,1 (65–75 suspectos... pereumus)

Polycarpus 1. V,1,14 (65–75 suspectos... pereumus)

Gratian 1. C. III, q. 5, c. 4 (65–71 suspectos... excludimus)

quia aemulatus^q sum contra iniquos pacem impiorum
videns. <P9629, f. 17v> De bonis vero ipsa per se
veritas ait: [Beati mundo corde, quoniam ipsi deum
videbunt. Mundi e]nim non^r sunt corde, qui mala
cogitant aut no[civa adversus fratres suos, quia nihil
mali] vult, qui fidelis est. Fidelis ergo homo magis
amat aud[ire, quae oportet, quam] dicere^s, quae^t non
oportet. 25 30

Bcan4: VII

P102; BII13: VII Unde discernantur filii dei a filiis diaboli
[H. 7] Et si quis fidelis est, videat^u ne mala^v loquatur,
aut cui[quam insidias ponat.]
In hoc ergo discernuntur <SG670, p. 167a> filii dei 35
et filii diaboli. Filii namque <Bcan4, f. 72v> dei^w
semper cogitant et agere contendunt^x, quae dei sunt,
et fratres indesinenter adiuvant et nulli <V630, f.
43ra> nocere volunt, et filii <S105, f. 66r> diaboli
econtra^y mala et nociva semper meditantur, quia 40
opera eorum mala sunt. De quibus loquitur dominus
per Hieremiam prophetam dicens: Loquere iudicia
mea cum eis super omni^z malicia eorum. Propterea
iudicio^a <N442, f. 41va> contendam^{b c} adhuc
vobiscum, <I83, f. 89rb> ait dominus, et cum filiis 45
vestris disceptabo^{d e}. <BII13, f. 75rb> Ecce ego
fingo^{f g} <VD38, f. 80vb> contra vos malum et cogito

23^q am Rande Dolui accensus sum VD38 **26**^r non korr. aus no
N442; non fehlt BII13 **29**^s dicere quae korr. aus dicere N442 | ^t
quae fehlt O93 **33**^u videat korr. aus videa I83 | ^v male I83;
SG670; Bcan4; S105 **36**^w dei semper] semper dei BII13 **37**^x
am Rande laborant VD38 **40**^y contra I83; Bcan4; econtra] et
contra VD38; econtra korr. aus et contra E97; econtra korr. aus
contra P102 **43**^z omnia VD38; Bcan4 **44**^a iudico I83; SG670;
S105; iudicio korr. aus iudico Bcan4 | ^b contendam fehlt O93;
N442; I83; SG670; S105 | ^c contendam adhuc vobiscum] adhuc
vobiscum contendam VD38; P102; BII13; adhuc vobiscum
contendam korr. aus adhuc vobiscum Bcan4 **46**^d am Rande
Agam altercabo VD38 | ^e disceptabunt O93; N442 **47**^f am Rande
Congero VD38 | ^g fingam V630

25–26 Beati... videbunt] Matth. V. 8. **27–28** quia... est] Xysti Pyth. s.
203. Cf Alex. 18, Calist. 3, Com. 6, Melc. 5. **28–30** Fidelis... oportet]
Xysti Pyth. s. 162. **33–34** Et... ponat] Cf. Calist. 4, Melc. 5.
39–41 et... sunt] I Ioann. III. 10. **42–43** Loquere... eorum] Ier. I. 16.
43–46 Propterea... disceptabo] Ier. II. 9. **46–48** Ecce... cogitationem]
Ier. XVIII. 11.

contra vos cogitationem. Haec, fratres, valde^h sunt
 timenda et ab omnibus cavenda, quoniam, super
 50 quem iudicium dei ceciderit, non exiet impunitusⁱ.

Bcan4: VIII

P102; *BIII3*: VIII Ut unusquisque praevideat ne hoc agat in^j
 fratrem quod ipse pati non vult

[H. 8] Et^k ideo unusquisque praevideat, ne hoc^l
 55 machinetur^m aut agat in fratrem, quod ipseⁿ pati
 noluerit^o, et nec in suspicionem veniat homo fidelis,
 ut <E97, f. 46vb> dicat aut faciat^p ea^q, quae pati^r
 non vult.

V630: De accusatoribus

60 *P9629*; *S105*: Qui^s sunt qui accusare nequeunt

I83: De inquirendis accusatoribus

Bcan4: VIII De inquirendis accusatoribus

P102; *BIII3*: VIII Qui removeantur ab accusatione et de
 amico et inimico exemplisque eorum

65 [H. 9] Unde^t suspectos aut inimicos aut facile
 litigantes^u, et eos, qui non sunt bonae conversationis,
 aut quorum vita est accusabilis^v, et qui rectam
 <SG670, p. 167b> non tenent et docent^w fidem,
 <O93, f. 17va> accusatores^{x y} et antecessores^z nostri

48 ^h valde korr. aus vade S105 **50** ⁱ am Rande sine pena VD38
52 ^j in fratrem] fratrum P102 **54** ^k am Rande drei Punkte N442
^l hec korr. aus hoc Bcan4 **55** ^m am Rande tractet VD38 | ⁿ ipse]
 per se S105 **56** ^o noluerit korr. aus voluerit VD38 **57** ^p faciat
 korr. aus faciet SG670 | ^q ea fehlt N442 | ^r pati non korr. aus pati
 SG670 **60** ^s Qui sunt qui] quod S105 **65** ^t am Rande Nota z
 V630 **66** ^u am Rande discordantes VD38 **67** ^v am Rande
 repraehensibilis VD38 **68** ^w docent korr. aus dicent S105 **69** ^x
 accuratores korr. aus accusatores SG670; accusatores] accusatores
 esse korr. aus accusatores Bcan4; accusatores esse P102; BIII3 | ^y
 accusatores et] accusatores korr. aus accusatores et V630 | ^z
 antecessoris O93; I83; S105

55–58 aut... vult] Xysti Pyth. s. 168. 169. Cf. Pii 6, Melc. 5. **65 65**
 Unde... suspectos] Ben. III. 107. Cf. Iul. 18, Silv. ep. ad Amat., Pelag. II.
 pp. ep. 1. i. f., ep. 3. **65–66** aut²... litigantes] c. 58. conc. IV. Carth. aut
 Ben. I. 399. aut c. 50. Angilr. Cf. Iul. 18, Fel. II. pp. 12. xv. **66–67** et...
 accusabilis] Cap. eccles. a. 789. c. 35. aut Ben. I. 74. III. 111. Cf. Calist.
 17, Fab. 13, 25, Steph. 12 (Fel. I. pp. 12), Pelag. II. pp. ep. 3, Sixt. III. pp.
 (c. 13. Angilr.). **67–68** et... fidem] Ben. I. 335. tit., III. 176. tit. Cf. Fab.
 5.

2. Pontianus-Brief,67 rectam] recta PG₁ **69** accusatores] accusatores
 esse AL₁; PG₁; accusatores esse DG₁ | et] et testes CG₁

apostolica repulerunt^a auctoritate^b, et nos submovemus^c 70
 atque temporibus futuris excludimus, ne libenter labi^d
 possint, quos^e nos tenere et salvare debemus, ne,
 quod absit^f, praedictum dei^g iudicium notandum^h super
 utrosque veniat etⁱ nos eorum vitio^j, quod deus^k
 avertat^l, pereamus. Scriptum est enim: Rectorem te 75
 posuerunt^m. Curamⁿ illorum habe, ut laeteris propter
 illos et ornamentum gratiae accipias^o coronam et
 dignationem consequaris <BII13, f. 75va>
 corrogationis^p ^q. Verbum^r enim^s nequam^t immutabit^u
 cor, ex quo quattuor <VD38, f. 81ra> partes^v 80
 oriuntur: bonum <I83, f. 89va> et malum, vita^w et
 mors, et^x dominatrix^y eorum est assidua^z a lingua. Pro
 talibus praedicti^b vitandi admodum^c sunt, et priusquam
 praedictae enucleatim examinentur^d opiniones et^e ab^f
 eis^g alieni^h inveniantur, non sunt suscipiendi, quoniam 85
 sacrificium salutare est attendere mandatis et
 discedere ab omni iniquitate.

70 ^a repulerunt auctoritate] auctoritate reppulerunt E97 | ^b auctoritatem P102 | ^c am Rande repellimus VD38 **71** ^d am Rande cadere VD38 **72** ^e quos nos korr. aus quos I83 **73** ^f absit praedictum korr. aus absit V630 | ^g dei fehlt V630 | ^h notandum fehlt N442; E97; notandum] non tantum SG670; S105 **74** ⁱ Sed SG670; S105 | ^j iuditio P9629 | ^k sunt VD38 **75** ^l am Rande repellat VD38 **76** ^m posuerunt korr. aus posuerit BII13 | ⁿ curam korr. aus coram O93 **77** ^o accipias] accipias et korr. aus accipias V630 **79** ^p am Rande Condenationis retributionis VD38 | ^q conrogationem, am Rande r V630; correctionis korr. aus conrogationis P9629; correctionis SG670; S105; conrogationis korr. aus conrogationes P102 | ^r am Rande N SG670 | ^s enim nequam korr. aus enim P9629 | ^t am Rande malum VD38 | ^u inmutabit korr. aus inmutabis SG670; inmutabis S105 **80** ^v patres VD38 **81** ^w vitam S105 **82** ^x et fehlt SG670; S105 | ^y dominatrix eorum korr. aus dominatrix P9629 | ^z assidua korr. aus assidue I83 | ^a assidua lingua] studia longa V630; assidua lingua korr. aus studia longa P9629; studium longum E97 **83** ^b praedicti korr. aus praedicta SG670; praedicta S105 | ^c am Rande valde VD38 **84** ^d examinenter S105 | ^e et korr. aus e Bcan4 | ^f ab eis korr. aus alienis P9629 **85** ^g alienis V630 | ^h alieni korr. aus aliena P9629

75–79 Rectorem... corrogationis] Ecclesiastic. XXXII. 1-3.
79–82 Verbum... lingua] Ecclesiastic. XXXVII. 21. **85–89** quoniam... iniustitia] Ecclesiastic. XXXV. 2,5.

70 apostolica] apostoli PG₁; DG₁ | repulerunt] prohibuerunt DG₁ auctoritate... nos] et nos eorum auctoritate DG₁ **73** notandum] fehlt CT₁ **74** nos] vos PG₁ **75** pereamus] pereatis PG₁

Beneplacitumⁱ est domino recedere abⁱ iniquitate et
 laudatio recedere ab iniustitia, quoniam scriptum est:
 90 Dilige proximum et coniungere^k fidem^l cum^m illo,
 <SG670, p. 168a> quoniam, si denudaberisⁿ °
 absconsa illius, non^p persequeris post eum. Sicut enim
 homo, qui perdit amicum^q suum, sic qui^r perdit
 amicitiam proximi sui, et sicut, qui dimittit avem de
 95 manu sua, sic^s dereliquisti proximum tuum, et^t non
 eum^u capies. Non illum sequaris^v, quoniam longe
 abest^w. Effugit enim quasi capra^x de laqueo, quoniam
 vulnerata est anima eius^y. Ultra^z eum non poteris
 colligari^a, et maledicta est concordatio^b. Denudare^c
 100 autem amici mysteria^d desperatio^e ^f est animae
 infidelis. <V630, f. 43rb> Annuens^g ^h oculo fabricat
 iniqua, etⁱ nemo <N442, f. 41vb> eum abiciet^j. In
 conspectu oculorum tuorum condulcabit^k ^l os suum et
 super sermones tuos admirabitur. Novissime^m autem
 105 pervertetⁿ <VD38, f. 81rb> os suum et in verbis
 <E97, f. 47ra> tuis dabit <I83, f. 89vb> scandalum.
 Multa audivi et non coaequavi^o ei et dominus

88 ⁱ am Rande x V630 | ^j ab] ab om korr. aus ab P9629; ab omni SG670; S105 **90** ^k coniunge V630; SG670; Bcan4; P102; BII13; iunge VD38; coniunge korr. aus coniuge S105 | ^l fide O93; E97 | ^m cum illo quoniam si fehlt O93 **91** ⁿ am Rande manifestaveris VD38 | ^o denudaveris korr. aus denudaberis O93; denudaveris N442; VD38; SG670; E97; P102; BII13; S105 **92** ^p am Rande non ibis VD38 **93** ^q amicum korr. aus inimicum V630; P9629 | ^r qui korr. aus quid V630 **95** ^s sic] sic qui korr. aus sic que V630; sic qui P9629; sic korr. aus sic qui E97 | ^t et fehlt E97 **96** ^u eum fehlt Bcan4 | ^v sequeris BII13 **97** ^w am Rande recedit VD38 | ^x caprea korr. aus capra V630; caprea VD38; Bcan4; P102; BII13; S105; caprea korr. aus capa SG670; capira E97 **98** ^y illius I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | ^z Ultra] Ultra enim VD38; P102; BII13 **99** ^a colligari korr. aus colligaris V630; colligare VD38; E97; P102; BII13; S105; colligare korr. aus colligari SG670 | ^b concordatio S105 | ^c am Rande manifestare VD38 **100** ^d am Rande secreta VD38 | ^e desperatio O93; I83; VD38; Bcan4; desperatio korr. aus desperatio N442; deparatio am Rande vel desperatio V630; dispensatio SG670; S105 | ^f desperatio est korr. aus desperatio P9629 **101** ^g am Rande signum faciens VD38 | ^h Annuens korr. aus Annuens VD38 **102** ⁱ et fehlt P102 | ^j abiciat P102 **103** ^k am Rande suave faciat VD38 | ^l conculcabit V630; BII13; S105; conculcabit korr. aus conculcabit P9629; conculcavit I83; Bcan4; conculcabis SG670 **104** ^m am Rande N SG670 **105** ⁿ am Rande Commutabit VD38 **107** ^o quoëquavi N442

<BII13, f. 75vb> odiet^p illum. Qui^q in altum mittit lapidem, super caput^r eius^s cadit^t, et plaga^u dolosi^v dividet vulnera. Qui^w fodit^x foveam^y, decidet^z in illam, et qui statuit lapidem proximo^a, offendet^b in eo^c, et^d qui laqueum alio^e ponit^f, peribit in illo. <S105, f. 66v> Facienti nequissimum consilium super <SG670, p. 168b> ipsum^g devolvetur, et non^h agnoscetⁱ, unde adveniet^j illi. Illusio^k et improprium superborum et vindicta sicut leo insidiabitur illi^l. Laqueo^m peribuntⁿ, qui oblectantur^o ^p casu iustorum. Dolor autem consumet illos, antequam moriantur.

P9629: De iracundis

Ira et furor utraque exsecrabilia, et vir peccator continens erit illorum. <Bcan4, f. 73r> Qui vindicari vult, a deo inveniet vindictam^q, et peccata illius servans servabit. Relinque^r proximo tuo nocenti^s te, et tunc deprecanti^t tibi peccata^u solventur. Homo homini servat iram^v, et a deo quaerit medelam? In hominem similem sibi non habet misericordiam^w et de peccatis suis deprecatur altissimum? <P9629, f. 18r> Ipse, dum caro sit, [servat iram et propitiationem petit a deo? Quis exorabi]t pro delictis <I83, f. 90ra> illius^x? Memento novissimorum et desine inimicari^y, <VD38,

108 ^p odiet korr. aus audiet I83 | ^q am Rande Nota VD38 **109** ^r caput eius] eius caput V630 | ^s eius fehlt E97 | ^t cadet V630; N442; E97; cadet korr. aus cadit S105 | ^u plagis V630 | ^v am Rande fraudulentum VD38 **110** ^w Qui] Quoniam qui korr. aus Quoniam V630; P9629 | ^x fodit korr. aus fodi VD38 | ^y foveam korr. aus foveam et V630 | ^z incidit V630; decidet korr. aus et incidit P9629; decidit I83; Bcan4; incidet E97 **111** ^a proximo] proximo suo I83; Bcan4 | ^b offendit N442; I83; SG670; Bcan4; S105 | ^c eum VD38; P102; BII13 | ^d am Rande N SG670 **112** ^e alii korr. aus alio V630; P9629; alii I83; SG670; Bcan4; BII13; S105 | ^f opponit BII13 **114** ^g illum P102; ipsam S105 | ^h nondum BII13 | ⁱ cognoscet V630; P9629; N442; E97 **115** ^j adveniat I83; SG670; Bcan4; P102; S105 | ^k am Rande Deceptio VD38 **116** ^l illis SG670 | ^m am Rande N SG670 | ⁿ peribit N442; peribunt korr. aus peribit V630; P9629 **117** ^o am Rande delectantur gaudent VD38 | ^p ablectantur I83; Bcan4 **122** ^q vitam SG670; S105 **123** ^r am Rande dimitte VD38 | ^s nocenti] nocenti in P9629 **124** ^t deprecanti korr. aus deprecant O93 | ^u pecca VD38 **125** ^v iram korr. aus irami I83 **126** ^w misecordiam SG670 **129** ^x suis E97 **130** ^y am Rande inimicitias (!) exercere VD38

f. 81va> tabitudo^z ^a enim et mors immin[ent]^b
mandatis.] Memorare^c timorem dei^d, et non irascaris
proximo. Memorare^e testamenti^f altissimi et despice
[ignorantiam proximi.] Abstine te a^g lite^h, et minuesⁱ
135 peccata. <SG670, p. 169a> <BII13, f. 76ra> Homo
enim^j iracundus incendit^k litem, et vir peccator
turbabit amicos^l, et in medio pacem habentium
immittet^m inimicitiam. Secundum enimⁿ ligna^o silvae,
sic ignis exardescit^p, et secundum virtutem^q <O93, f.
140 17vb> hominis iracundia illius erit, et secundum
substantiam^r suam exaltabit^s iram suam. Certamen
festinatum incendet ignem, et lis^t festinans effundet
sanguinem et lingua^u testificans^v adducet mortem. Si
sufflaveris, quasi ignis^w exardebit^x, et si spueris^y super
145 illam, exstinguetur et utraque^z ex ore <E97, f. 47rb>
proficiscuntur^a ^b. Susurro^c et bilinguis^d maledictus,
multos^e enim^f turbabit^g pacem habentes. Lingua tertia
multos commovit et dispersit illos a^h gente in
gentem. Civitates munitasⁱ divitum destruxit^j et domos
150 magnatorum <I83, f. 90rb> effodit^k, virtutes
populorum concidit et gentes fortes^l dissolvit. <V630,

131 ^z am Rande corruptio VD38 | ^a Labitudo SG670; Latitudo S105 | ^b imminenti N442; I83; Bcan4; P102; BII13; imminuunt V630; imminent] imminent in SG670; E97; S105 **132** ^c am Rande proverbialia P9629 | ^d domini I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **133** ^e memorari V630 | ^f testamenti korr. aus testamento VD38 **134** ^g a lite fehlt V630 | ^h am Rande Discordia VD38 | ⁱ minues korr. aus minue O93 **136** ^j erit P9629 | ^k am Rande excitat VD38 **137** ^l inimicos N442 **138** ^m invitat P9629; inmittet korr. aus inmittit I83 | ⁿ enim ligna] ligna enim BII13 | ^o ligna korr. aus linguam SG670; linguam S105 **139** ^p exardescet I83; SG670; Bcan4 | ^q virtutem] virtutem eius SG670; S105 **141** ^r iram P9629; iracundiam I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | ^s exultabit I83 **142** ^t am Rande discordia VD38 **143** ^u lingua korr. aus ligua O93 | ^v festinans V630; P9629 **144** ^w ignis korr. aus gnis P9629 | ^x ardebit V630; E97 | ^y espueris O93 **145** ^z utraque korr. aus utroque O93 **146** ^a am Rande exeunt VD38 | ^b proficiscuntur korr. aus profiscicuntur E97 | ^c am Rande Occultus detractor VD38 | ^d am Rande duplex VD38 **147** ^e multos fehlt SG670 | ^f erit korr. aus enim SG670 | ^g turbavit korr. aus turbabit V630; turbavit N442; VD38; SG670; E97; S105 **148** ^h de SG670; S105 **149** ⁱ munitas divitum korr. aus munitas O93 | ^j detruxit SG670 **150** ^k am Rande subvertit VD38 **151** ^l fortes fehlt P102

f. 43va> Lingua tertia mulieres^m viritasⁿ ° <N442, f. 42ra> eiecit et privavit^p illas de laboribus suis. Qui respicit illam, non habebit^q requiem nec habitabit cum requie. Flagelli plaga livorem^r s <VD38, f. 81vb> 155
 facit, plaga autem linguae comminuit ossa. <SG670, p. 169b> Multi ceciderunt^t in ore gladii, sed non sic, quomodo, qui interierunt per linguam suam. Beatus, qui tectus est a lingua^u nequam^v w, et qui in iracundiam^x illius non transivit^y et qui non attraxit iugum eius^z et vinculis illius non est ligatus^a. Iugum enim illius iugum ferreum^b est et vinculum illius vinculum aereum^c est. Mors illius mors <BII13, f. 76rb> nequissima, et utilis^d potius inferus^e quam illa. Perseverantia illius non permanebit, sed obtinebit vias^f iniustorum^g, et flamma sua non comburet iustos. Qui derelinquunt^h deum, incidunt in illam, et exardescet in illis et non exstinguetur, et immittetur in illos quasi leo et quasi pardus laedet illos. Sepi aures tuasⁱ spinis et noli^j audire linguam nequam, et ori tuo facito^k ostia et seras^l auribus tuis. Aurum tuum et argentum confla, et verbis tuis facito <I83, f. 90va> stateram^m et frenos ori tuo rectos, et attende, ne forteⁿ <S105, f. 67r> labaris^o in lingua tua et cadas in conspectu inimicorum^p insidiantium tibi, et sit 160
 165
 170
 175

152 ^m mulieres viritas] mulieres veritas korr. aus mulieres O93 | ⁿ am Rande fortes sicut viri VD38 | ^o veritas O93; P9629; S105; viritas fehlt V630; veritatis I83; Bcan4; viritas korr. aus veritas VD38; BII13; civitatis SG670; veridicas E97; viritas korr. aus viratas P102 **153** ^p privabit O93; P9629; P102; privavit korr. aus privabit V630 **154** ^q habet SG670; S105 **155** ^r am Rande maculam VD38 | ^s laborem SG670; S105 **157** ^t ceciderunt korr. aus crediderunt E97 **159** ^u lingua korr. aus linguam O93 | ^v am Rande Mala VD38 | ^w nequa I83 **160** ^x iracundia I83 | ^y transibit I83; Bcan4 **161** ^z eius et vinculis illius non est ligatus. Iugum enim illius iugum ferreum est fehlt SG670; S105 | ^a alligatus P102 **162** ^b am Rande durum VD38 **163** ^c am Rande forte VD38 **164** ^d utiles N442; S105; utilis korr. aus utiles SG670; utilius Bcan4 | ^e inferunt N442; inferis P9629; SG670; inferus] inferi sunt S105 **165** ^f vas Bcan4 **166** ^g iustorum SG670; S105 **167** ^h derelincunt P9629; derelinquunt korr. aus derelinquunt N442; Bcan4 **169** ⁱ tuas korr. aus spinis VD38 **170** ^j am Rande N SG670 **171** ^k fac I83; SG670; Bcan4; S105 | ^l seras P102 **173** ^m statera P9629 **174** ⁿ forte labaris] labaris forte E97 | ^o am Rande Pecces VD38 **175** ^p inimicorum] inimicorum tuorum E97

casus <VD38, f. 82ra> tuus insanabilis in mortem^q.
 Non tardes converti ad dominum, et^r ne^s differas^t de
 die in diem. Subito enim veniet^u ira^v illius, et in
 tempore vindictae disperdet te. Noli anxius esse in
 180 divitiis iniustis, nihil enim <SG670, p. 170a>
 proderunt^w tibi in die obductionis^x et vindictae. Non
 ventiles te in omnem ventum^y, et non eas in omni
 via. Sic enim peccator probatur duplici lingua. Esto
 firmus in via dei, <E97, f. 47va> et in veritate
 185 sensus tui et^z scientia, et prosequatur te verbum pacis
 et iustitiae^a. Esto mansuetus ad audiendum verbum,
 ut^b intellegas, et cum sapientia fer^c responsum verum.
 Si est tibi intellectus, responde proximo, sin^d autem^e,
 sit^f ^g manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo
 190 indisciplinato^h et confundaris. Honor et gloria in
 sermone sensati, <Bcan4, f. 73v> linguaⁱ imprudentis
 <BII13, f. 76va> subversio^k ipsius. Non appelleris
 susurro, et lingua tua capiaris et confundaris. Super
 furem enim est^l confusio et poenitentia^m, et denotatioⁿ
 195 pessima super bilinguem, susurratori^o autem odium et
 inimicitia et contumelia. Iustifica pusillum^p et
 magnum similiter. Noli^q fieri pro amico inimicus
 proximo. <VD38, f. 82ra> Improperium <V630, f.
 43vb> enim et contumeliam malus hereditabit et
 200 omnis peccator invidus et bilinguis^r. Non te extollas
 <N442, f. 42rb> in cogitatione animae tuae velut
 taurus^s, ne forte elidatur^t virtus tua per stultitiam, et

176 ^q morte P9629 **177** ^r et ne korr. aus et V630 | ^s ne fehlt P9629 | ^t differas korr. aus differa BII13 **178** ^u veniet] veniet et korr. aus vini et et S105 | ^v ira korr. aus era E97 **181** ^w proderunt tibi korr. aus tibi proderunt tibi P9629 | ^x am Rande Conclusionis VD38 **182** ^y ventum fehlt SG670 **185** ^z ut korr. aus et V630 **186** ^a iustitia P102 **187** ^b et V630; P9629 | ^c am Rande dic VD38 **188** ^d am Rande N SG670 | ^e aut P9629 **189** ^f sit fehlt V630 | ^g sit manus tua] manus tua sit E97 **190** ^h indisplinato O93; disciplinato Bcan4 **191** ⁱ linguam P9629 | ^j inprudenti P9629 **192** ^k am Rande destructio VD38 **194** ^l est fehlt SG670; S105 | ^m poenitentiam BII13 | ⁿ donatio P9629; VD38; P102; BII13 **195** ^o Susurrator P9629 **196** ^p am Rande parvum VD38 **197** ^q Noli korr. aus Nolite SG670 **200** ^r bilinguis korr. aus bilingus I83 **202** ^s tarus VD38 | ^t am Rande frangatur VD38

177–197 Non...similiter] Ecclesiastic. V. 8-18. **197–207** Noli...imporum] Ecclesiastic. VI. 1-4.

folia tua comedet^u <SG670, p. 170b> et fructus^v
 tuos^w perdet^x, et relinqueris velut^y lignum^z aridum^a in
 heremo. Anima^b enim nequam disperdit^c, qui se
 habet, et^d in gaudium inimici dat illum et deducit in
 sortem^{e f} impiorum.

Bcan4: X

P102; BII13: X Ut^g oppressi releventur

[H. 10] Carissimi^h, oppressos erigere studeteⁱ et
 necesse habentibus^j semper^k adiuuate, quoniam, qui
 fratrem afflictum^l relevat^m, appraehensum eripit,
 merentem consolatur, ab illo sibi retribui, cui totum
 impendit, non dubitet, qui ait: Quod uni ex minimisⁿ
 meis fecistis^o, mihi fecistis. Taliter enim bona
 indesinenter agere studete, ut fructum boni operis et
 hic^p consequamini, <I83, f. 91ra> et in futuro gratia
 dei perfruamini, quatenus caelestis regni aulam
 introire postea mereamini.
 Data III^q Kal. Maii Severo^r et Quintiano^s vv^t. cc^u.
 cons.
 O93, f. 17vb; V630, f. 43vb; N442, f. 42rb; I83, f.
 91ra; VD38, f. 82rb; SG670, p. 170b; P9629, f. 18r;
 Bcan4, f. 73v; E97, f. 47va; P102; BII13, f. 76va;
 S105, f. 67r

203 ^u comedes VD38; P102; BII13 | ^v fructus tuos perdet] perdet fructus tuos Bcan4 **204** ^w tuos korr. aus os V630 | ^x perdes VD38; P102; BII13 | ^y velut korr. aus lut N442 | ^z lingnum Bcan4 | ^a aridum] aridum et S105 **205** ^b Animam VD38 | ^c disperdit] disperdit eum korr. aus disperdit SG670 **206** ^d et fehlt SG670; S105 **207** ^e am Rande vel sortem V630 | ^f fortem P9629; sorte I83 **209** ^g Ut oppressi] De oppressis ut BII13 **210** ^h am Rande ; vor Karissimi Rubrik | ⁱ stude P9629 **211** ^j habentes korr. aus habentibus V630; habentes I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105 | ^k semper korr. aus sem N442 **212** ^l lapsum korr. aus lictum O93; relictum P9629; lictum N442; derelictum I83; SG670; Bcan4; S105 | ^m levat I83; SG670; Bcan4; S105 **214** ⁿ minis V630 **215** ^o fecistis I83 **217** ^p hic fehlt I83; id P102 **220** ^q III fehlt I83; Bcan4 | ^r severo et korr. aus severo N442 | ^s quintiano korr. aus quintiniano N442; quintiniano I83; P102; BII13; S105 | ^t vv. cc.] v. c. SG670 | ^u ā N442

211–219 quoniam...mereamini] Greg. M. ep. IX. 119. (2,1025).
220–221 Data... cons.] Nota cons. des. e c. 2. vit. Pont, in libr. pontif.